

Практичний довідник органічного експортера до ЄС

**Випуск 2
(оновлений)**

Київ, Берлін – 2018

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

www.agritrade-ukraine.com

Авторський колектив:

Оновлене видання: Галашевський С.О., директор ТОВ «Органік Стандарт», Галашевська Ю.А., керівник відділу по роботі з клієнтами ТОВ «Органік Стандарт», Білич А.В., к.е.н., національний експерт проекту «Агроторгівля України».

Оригінальне видання: Дідух М.М., експерт Центру підтримки експорту, Махновець М.О., незалежний експерт в сфері органічного експорту.

© 2018 «Консультавання України в питаннях аграрної торгівлі – в рамках Повної та Всеохоплюючої Угоди про вільну торгівлю (ПВУВТ) між ЄС та Україною».

Усі права захищено.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ЩОДО ІМПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ, ПОХОДЖЕННЯМ З УКРАЇНИ	9
1.1. Законодавчі вимоги ЄС щодо імпорту органічної продукції з третіх країн	9
1.2. Додаткові заходи контролю щодо імпорту органічної продукції з України	14
РОЗДІЛ 2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЕКСПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО КРАЇН ЄС	18
2.1. Поради по забезпеченню простежуваності експорту органічної продукції	19
2.2. Алгоритм подання документів для оформлення сертифікату інспекції на експорт	21
2.3. Експорт згідно інших додаткових стандартів	24
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО КРАЇН ЄС РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ	28
3.1. Експорт органічної продукції автомобільним транспортом	30
3.2. Експорт органічної продукції морським транспортом . . .	33
3.3. Експорт органічної продукції залізничним транспортом .	36
ДОДАТКИ	38
КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ	46

ПЕРЕДМОВА

Шановні друзі!

З самого початку роботи проекту серед наших головних завдань було виділено одне, яке й на сьогодні є пріоритетним – інформування малих та середніх агропідприємств щодо можливостей експорту до країн Європейського Союзу.

На сьогодні, продукція органічного виробництва стає все більш популярною серед європейських споживачів. У той же час обсяги її виробництва у країнах ЄС поступаються рівням споживання. Саме тому постачання значних обсягів продукції органічного виробництва на ринки ЄС відбувається з інших країн.

Україна на світовому ринку органічної продукції вже є помітним гравцем, здійснюючи експорт як органічної сировини, так і продуктів переробки до багатьох країн ЄС та далеко за його межі. При цьому, Україна має не лише значний виробничий потенціал для розвитку цього високомаржинального та перспективного нішевого напрямку сільського господарства, а й значний потенціал для реалізації готового продукту як на міжнародних, так і на внутрішньому ринках.

Згідно з прогнозами аналітиків, обсяги експорту з України матимуть і в подальшому зростаючу тенденцію, а органічний продукт українського походження матиме всі шанси закріпитися на полицях європейських супермаркетів. Саме тому, розуміння вимог європейського законодавства в сфері органічної продукції українськими підприємствами є вкрай важливим, адже дозволить розширити їм свою присутність на ринках ЄС та успішно закріпити свої позиції на них.

Саме цими мотивами ми керувалися, коли готували до публікації перший випуск даного посібника, а необхідність його оновлення та доповнення є для нас об'єктивною та необхідною вимогою ринку та часу. Ми сподіваємось, що дане видання допоможе Вам знайти необхідну інформацію та підготуватися до виходу Вашого підприємства на європейські ринки.

Наш проект бажає Вам успіхів та завжди радий надати допомогу через Центр підтримки експорту при Міністерстві аграрної політики та продовольства України, інформацію про який Ви можете знайти на офіційному сайті проекту.

Проект підтримується Федеральним міністерством продовольства і сільського господарства ФРН в межах програми двостороннього співробітництва та реалізується у співпраці з уповноваженою компанією GFA Consulting Group GmbH та виконавцями проекту – компанією Agriculture and Finance Consultants GmbH (AFC), IAK Agrar Consulting та Університетом ім. Гумбольдта м. Берлін.

Чекаємо Вас на нашому веб-сайті www.agritrade-ukraine.com.

З побажаннями експортних успіхів та наснаги у всіх Ваших починаннях,

Андре Піллінг,
Керівник проекту

Шановні друзі!

Органічний світовий ринок показує стабільне зростання понад 15 останніх років, привертаючи увагу все більшої кількості виробників та споживачів. Ринок ЄС є важливою складовою світового ринку з продажами понад 50 млрд. євро в 2016 році. За останні роки Україна стала одним із важливих постачальників органічної продукції на ринок ЄС.

Динамічність власного виробництва та географічна досяжність сприяють швидкому розвитку сектора органічної продукції, що займається експортом сертифікованих зернових, олійних та бобових культур, а також плодово-ягідних, в тому числі дикорослих продуктів.

Більшість українських виробників органічної продукції орієнтуються на експорт та сертифікуються відповідно до міжнародних стандартів. Найчастіше це органічні стандарти ЄС (Регламент Ради (ЄС) №834/2007 та Регламент Комісії (ЄС) №889/2008). Варто зазначити, що ці стандарти використовуються як для експорту, так і для внутрішнього органічного ринку. Залежно від цільового ринку, виробники керуються й іншими стандартами, зокрема Bioland та Naturland (Німеччина), Bio Suisse (Швейцарія), COR (Канада) та NOP (США).

Станом на 2018 рік, Європейською Комісією затверджено в Україні 17 міжнародно акредитованих органів сертифікації органічного виробництва, включених до офіційного переліку (Регламент ЄС 1235/2008, Додаток IV).

У 2016-2018 роках найбільші обсяги експорту органіки були досягнуті завдяки сільськогосподарській сировині. Серед іншого зафіксовані поставки пшениці, кукурудзи, ячменю, вівса, жита, сої, люпину, гороху, льону, соняшника, ріпаку, гірчиці, чорниці, яблук, меду та волоських горіхів. Разом з тим, швидко зростають обсяги експорту напівфабрикатів та переробленої продукції, що стосується органічно сертифікованого лущеного проса та спельти, пластівців, березового соку, яблучного концентрату.

Даний посібник був оновлений з метою забезпечення українських виробників органічної продукції актуальною інформацією щодо її експорту в країни ЄС.

Юлія Галашевська
Керівник відділу по роботі з клієнтами ТОВ «Органік Стандарт»

Шановні друзі!

Один з підприємців, компанія якого займається вирощуванням фруктів, дуже влучно висловився на III. Німецько-Українському економічному форумі у Берліні: «Україна – це не лише житниця Європи, у неї є найкращий потенціал, щоб стати і квітучим городом, і фруктовим садом Європи».

Населення світу щорічно зростає близько на 80 мільйонів чоловік. А тому у забезпеченні потреб цього постійно зростаючого числа людей у харчуванні Україна у майбутньому може відігравати неабияку важливу роль.

При цьому мова йде не лише про обсяги виробництва цієї продукції, але й про її якість. Все більшу роль навіть тут, в Україні, при цьому повинне відігравати стале та екологічно чисте сільське господарство, бо саме величезний розмір посівних площ дозволяє Україні переорієнтувати частину площ на органічне вирощування сільськогосподарської продукції.

В останні роки у Німеччині та Західній Європі все більше і більше ринків завоювали продукти органічного землеробства. Органічні продукти харчування, які ще 30 років тому викликали лише поблажливу посмішку і були представлені виключно у невеликих спеціалізованих екологічних магазинах, зараз вже проникли на полиці великих супермаркетів і магазинів-дискаунтерів, які сьогодні вже беззастережно готові надавати для цього типу продукції власні стелажі, адже попит на органічні продукти лише постійно зростає.

Звичайно, зростання цього сегмента ринку залежить також і від купівельної спроможності населення, а також від надійних систем сертифікації, які підлягають постійному контролю.

Але і ці системи в даний час все більш динамічно розвиваються в Україні – так само, як і усвідомлення того, наскільки важливим є здорове харчування.

Крім того, зростає попит на доступні органічні продукти. Знову ж таки, Україна може завоювати у цій галузі свою власну нішу, тому що собівартість продукції тут у країні не така висока, як у Німеччині. У кінцевому результаті до спільного знаменника повинні прийти обидва визначальних чинники: і якість, і ціна. Бо лише тоді продукт зможе користуватися попитом у пересічного покупця.

Німецько-Українська промислово-торговельна палата тісно співпрацює з проектом «Agritrade – Агроторгівля України» у рамках робочої групи з питань харчової промисловості та сільського господарства. Ми із задоволенням підтримуємо у цьому контексті публікацію цієї брошури і будемо активно використовувати її у своїй роботі.

Я бажаю читачам дізнатися з неї для себе багато корисної інформації, яка, безсумнівно, допоможе їм краще зрозуміти цю важливу тематику.

Андреас Лір

Президент Німецько-Української промислово-торговельної палати

ВСТУП

Ринок органічної продукції вже близько двох десятиріч є одним з найбільш динамічних ринків продовольства у світі й стає популярною альтернативою споживанню традиційної продукції.

Попит на органічну продукцію у країнах Європейського Союзу значно перевищує пропозицію, тому значні її обсяги з великим успіхом експортуються у ці країни для подальшої переробки та споживання, а українські органічні експортери продовжують бути одними з найважливіших постачальників на міжнародній арені.

Та незважаючи на зріст попиту на органічну продукцію з України, європейські покупці, в першу чергу, зацікавлені будувати відносини з прозорими постачальниками, які можуть забезпечити належну простежуваність товару за принципом «від лану до столу».

Даний посібник розроблений з метою поліпшення співпраці між українськими експортерами та їх іноземними імпортерами на міжнародному органічному ринку. Отже вкрай доречно та важливо надати українським експортерам найкращі інструменти та практики експорту органічних товарів до країн-членів ЄС, які спостерігалися і успішно реалізовувалися операторами органічного ринку, та більш детально розглянути документи, що регулюють експортно-імпортні операції з органічною продукцією.

Сподіваємося, що розроблені нами практичні рекомендації з експорту органічної продукції з України до ЄС стануть помічником для Вас уже зараз та полегшать Вашу експортну діяльність у майбутньому.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ЩОДО ІМПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ, ПОХОДЖЕННЯМ З УКРАЇНИ

1.1. Законодавчі вимоги ЄС щодо імпорту органічної продукції з третіх країн

Виходячи на ринки ЄС кожен органічний експортер повинен детально ознайомитися з вимогами країн-імпортерів та нормативно-правовою базою, що регулює процедури імпорту органічної продукції до країн Європейського Союзу (*див. Додаток I*).

1. Детальні правила щодо процедури імпорту органічної продукції з третіх країн викладено в Регламенті Комісії (ЄС) №1235/2008¹ від 8 грудня 2008 року, в тому числі, що стосуються продукції, сертифікованої згідно еквівалентного стандарту.

У Регламенті зазначено основні визначення, якими потрібно керуватися при імпорті органічної продукції, якими документами супроводжується даний процес та умови вільного обігу товарів, що імпортуються до країн ЄС відповідно до Статті 33 Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007.

14 грудня 2017 року Регламентом Комісії (ЄС) 2017/2329 було оновлено список контролюючих органів влади та органів сертифікації до Регламенту Комісії (ЄС) № 1235/2008, яка встановлювала детальні правила реалізації Регламенту Ради (ЄС) № 834/20075 щодо порядку виконання імпорту органічних продуктів з третіх країн.

Примітка: Список міжнародно-акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва, включених до офіційного Переліку, який затверджений Європейською Комісією, див. у Додатку III.

2. 14 жовтня 2016 року Регламентом Комісії (ЄС) 1842/2016² було внесено зміни щодо внесення змін до Регламенту Комісії (ЄС) № 1235/2008 щодо електронного сертифікату про перевірку імпортованих органічних та деяких інших елементів та Регламенту Комісії (ЄС) №889/2008,

1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02008R1235-20180724>

2 https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2016/1842/oj

які визначають загальні принципи органічного сільського господарства, вимоги до процесу виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та виготовлення харчових продуктів, ознаки і маркування; систему інспекції/контролю органічної продукції, в тому числі при її імпорті в країни ЄС.

Згідно Регламенту, Комісією розроблено систему електронної сертифікації для імпорту органічних продуктів, як модуль, інтегрований в електронну систему контролю торгівлі та експертизи (TRACES), що є обов'язковою для всіх учасників експортно-імпортних операцій.

З моменту введення в дію системи TRACES, сертифікат інспекції (англ. *Certificate of inspection* – див. допоміжний словник, наведений у Додатку II), що видається органом сертифікації під час експорту органічної продукції з третіх країн в країни ЄС має публікуватись через систему TRACES.

Стаття 13 Регламенту описує основні вимоги щодо реалізації відвантаження у вільний обіг на території Європейського союзу, а саме:

- Подання оригіналу сертифікату інспекції компетентного органу відповідної держави-члена,
- Перевірка вантажу та підтвердження сертифікату інспекції компетентним органом відповідної держави-члена,
- Зазначення номера сертифікату інспекції в митній декларації при реалізації у вільний обіг, як зазначено у Ст. 158 (1) Регламенту (ЄС) №952/2013.

В свою чергу, перевірка вантажу і затвердження сертифікату інспекції мають здійснюватися компетентним органом відповідної держави-члена в тій країні, де вантаж випущено у вільний обіг на території ЄС.

Відповідно до внесених змін держави-члени повинні визначити пункти ввезення на своїх територіях і поінформувати про це Європейську Комісію.

- ▶ Сертифікат інспекції видається відповідним контролюючим органом влади (англ. *control authority*- див. допоміжний словник, наведений у Додатку II) або органом сертифікації, та затверджується компетентним органом відповідної держави-члена. Він заповнюється першим вантажоодержувачем на основі моделі і приміток, викладених у Додатку V Регламенту Комісії (ЄС)² від 14 жовтня 2016 року
- ▶ Оригіналом сертифікату інспекції може бути надрукований і вручну підписаний екземпляр заповненого електронного сертифікату з системи TRACES, або, як альтернатива, підписаний у системі TRACES з використанням удосконаленого електронного підпису, або такого, що дає еквівалентні гарантії щодо підпису.

Якщо оригіналом сертифіката інспекції є надрукований та вручну підписаний екземпляр заповненого електронного сертифіката з системи TRACES, то контролюючі органи влади, органи сертифікації, відповідні компетентні органи держав-членів та перший вантажоодержувач в такому випадку повинні зробити перевірку кожного етапу видачі, затвердження і отримання такого сертифіката. Зі свого боку, вони повинні підтвердити, що ця копія відповідає інформації, зазначеній в системі TRACES.

Аби сертифікат інспекції було затверджено, він має бути виданий контролюючим органом влади або органом сертифікації виробника або переробника органічного товару.

- ▶ Контролюючий орган влади або орган сертифікації повинен видавати сертифікат інспекції і підписувати декларацію в графі 18 (див. Додаток IV) тільки після того, як він здійснив документальну перевірку на основі всіх відповідних інспекційних документів (виробничого плану для відповідного продукту, транспортних документів і комерційних документів) та, в разі необхідності, провів фактичну перевірку відвантаження.
- ▶ Якщо оператор, який проводить останню операцію по заготівлі, відрізняється від виробника або переробника продукту, то контролюючий орган влади або орган сертифікації має право видавати сертифікат інспекції і підписувати декларацію в графі 18 тільки після того, як було здійснено документальну перевірку на основі всіх відповідних інспекційних документів і засвідчено, що виробництво або переробка відповідного продукту знаходилися під контролем.
- ▶ На запит Європейської Комісії або компетентного органу держави-члена, контролюючий орган влади або орган сертифікації, що видав сертифікат інспекції, повинен, без зволікань, надавати список усіх операторів в органічному виробничому ланцюжку та перелік контролюючих органів влади або органів сертифікації під чиїм контролем ці оператори виконували свою діяльність.
- ▶ Оригінал сертифіката інспекції видається в одному єдиному екземплярі. Перший вантажоодержувач або, у відповідних випадках, імпортер може зробити копію сертифіката інспекції з метою інформування контролюючих органів влади і органів сертифікації. В такому разі будь-яка копія повинна бути помічена відміткою «COPY» у печатному варіанті або з таким відбитком на ньому.
- ▶ При перевірці постачання компетентний орган відповідної держави-члена ЄС засвідчує оригінал сертифіката інспекції в пункті 20 сертифікату інспекції та повертає його до особи, яка подавала цей сертифікат.

- ▶ Перший вантажоодержувач повинен обов'язково заповнити пункт 21 сертифіката інспекції при прийнятті вантажу.
- ▶ Також з метою допуску продукції до вільного обігу в ЄС імпортер повинен вказати номер сертифікату інспекції в митній декларації.
- ▶ На кожну окрему партію, яка сформувалась в результаті розділення об'єму, імпортер повинен надати Витяг із сертифіката інспекції (англ. *Extract of the Certificate of Inspection for import of products from organic production into the European Union*) до компетентних органів відповідної держави-члена через систему TRACES.

ВАЖЛИВО! Примітки щодо заповнення Витягу із сертифіката інспекції, викладені в Додатку VI Регламенту Комісії (ЄС) від 14 жовтня 2016 року²

- ▶ Витяг із сертифіката інспекції повинен бути засвідчений компетентним органом відповідної держави-члена ЄС в пункті 13 після перевірки партії для допуску до вільного обігу. Перевірка продукції і затвердження Витягу із сертифіката інспекції здійснюється в тій державі-члені, де партія буде випущена до вільного обігу в ЄС.
 - ▶ Інформація про порушення по відношенню до імпоротної продукції повинна обов'язково надсилатися до компетентних органів відповідних держав-членів за допомогою комп'ютерної програми, зазначеної в Статті 94 (1) Регламенту Ради (ЄС) № 889/2008 через систему TRACES як імпортером та/або першим вантажоодержувачем, так і контролюючим органом влади або органом сертифікації.
3. 28 червня 2007 року Регламентом Ради (ЄС) 834/2007³ було скасовано Регламент (ЕЕС) № 2092/91 та переглянуто основні вимоги щодо органічного виробництва і маркування органічних продуктів; більш чітко визначено цілі, принципи та правила органічного виробництва з метою сприяння прозорості, усталенню довіри споживачів та гармонізованому прийняттю концепції органічного виробництва.

Цей Регламент забезпечує основу сталого розвитку органічного виробництва, гарантуючи ефективне функціонування внутрішнього ринку країн-учасниць, чесну конкуренцію та захищає інтереси споживача. Документ визначає спільні цілі та принципи щодо обґрунтування правил, викладених у цьому Регламенті, стосовно:

- a. усіх етапів виробництва, підготовки і реалізації органічних продуктів та їх контролю;

³ <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1538404718796&uri=CELEX:32007R0834>

- б. використання знаків, які стосуються органічної продукції у маркуванні та рекламі.

Регламент стосується будь-якого Оператора, залученого в процес виробництва, підготовки та дистрибуції, пов'язаного з органічною продукцією. Іншими словами, в Регламенті вказано, що будь-який Оператор, що має відношення до операцій з органічною продукцією має бути сертифікованим.

- 4. Детальні правила впровадження вимог до органічного виробництва, маркування і контролю, що зазначені в Регламенті Ради (ЄС) №834/2007, було викладено у Регламенті Комісії (ЄС) № 889/2008 від 5 вересня 2008 року⁴.

Статтю 34 даного документу визначено спеціальні правила приймання продуктів з третіх країн. Серед основних вимог слід відзначити те, що органічні продукти повинні ввозитися з будь-якої третьої країни у відповідній тарі або контейнерах і закриті таким чином, щоб запобігти підміні вмісту, а також давати можливість ідентифікувати експортера, мати будь-які інші відповідні позначки і номери для ідентифікації партії товару, а також супроводжуватися сертифікатом інспекції (англ. Certificate of inspection – див. Допоміжний словник, наведений у Додатку II). При отриманні органічного продукту, ввезеного з третьої країни, перший вантажоотримувач повинен перевірити цілісність тари або контейнера, а також, якщо продукти імпортуються у відповідності до Статті 33 Регламенту Ради (ЄС) №834/2007, впевнитися, що отримана продукція зазначена в органічному сертифікаті оператора.

Особливу увагу слід звернути на вимоги щодо маркування органічної продукції та використання євролиста (Community logo), що описані в параграфі III Регламенту.

Крім того, в Статті 84 Регламенту Ради (ЄС) № 889/2008⁴ встановлено, що імпортер має своєчасно інформувати орган контролю або компетентні контролюючі органи про кожне постачання, яке планує здійснювати до Європейського Союзу.

1.2. Додаткові заходи контролю щодо імпорту органічної продукції з України

В травні 2015 року Європейською Комісією було проголошено Настави щодо додаткових заходів контролю імпорту органічних продуктів, що походять з України, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Таджикистану, Узбекистану і Російської Федерації.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2008/889/oj>

Листами від 14.01.2016, 09.01.2017 року, Комісія переглянула та залишила без змін додаткові заходи контролю для вищевказаних країн.

Листом від 08.01.2018 року продовжено та доповнено додаткові заходи контролю для України, Російської Федерації та Казахстану.

28 листопада 2018 було прийнято рішення щодо посилення контролю та заходів звітності відносно продуктів імпорту з України, Казахстану та Російської Федерації а також з Республіки Молдови.

До додаткових заходів, що покликані підвищити ефективність контролю імпорту віднесено наступні:

1. Для кожного відвантаження органічної продукції чи кормів, походженням з країн, до яких застосовуються дані заходи контролю, сертифікаційний орган повинен відібрати щонайменше 1 репрезентативний зразок продукції. Відбір зразків повинен відбуватись з використанням методів відбору, що описані в Регламенті Комісії (ЄС) 691/2013 про методи відбору, що застосовуються для офіційного контролю кормів.

Слід зазначити, що дана вимога стосується як пункту відвантаження з третьої країни, так і точки ввозу в країну ЄС.

2. Аналітичні методи, що застосовуватимуться при випробуваннях повинні покривати всі відповідні пестициди, відповідно до експертних знань. Також повинні використовуватись відповідні аналітичні методи, що визначають залишки гербіцидів в органічній продукції.
3. Протокол лабораторних випробувань повинен включати інформацію, що ідентифікує відвантаження: номер партії і, якщо це можливо, номер сертифіката інспекції.
4. Орган сертифікації не повинен ставити підпис та печатку на сертифікаті інспекції ДО отримання результатів лабораторних випробувань відібраних зразків.
5. Орган сертифікації повинен проводити щонайменше 2 фізичні інспекції, одна з яких – неанонсована.
6. *Відбір польових зразків продукції* представником органу сертифікації (щонайменше одного! для кожного оператора, який займається виробництвом ролинницької продукції). Причому цей зразок повинен бути відібраний в період високого ризику використання заборонених засобів захисту рослин. Дослідження таких зразків повинно проходити з врахуванням вимог, викладених в пунктах (1, 2).

7. На господарстві, яке проходить сертифікацію вперше, контролюючий орган повинен провести першу інспекцію кожної ділянки до посіву культури на цій ділянці.

Для операторів, які займаються виробництвом харчових продуктів (переробкою), необхідно відбирати відповідний зразок сировинної продукції, що надходить, проміжного або кінцевого продукту переробки.

8. Під час видачі Сертифіката Інспекції контролюючий орган повинен мати задокументовану повну простежуваність оператора та продукту. На простий запит контролюючий орган повинен надіслати цю документацію про простежуваність контролюючому органу імпортера та компетентним органам країни-імпортера. У випадку складного ланцюга постачання, до документації повинна бути додана прозора (відкрита) схема, яка забезпечує однозначне представлення як руху товар так і руху фінансів.
9. Орган сертифікації повинен здійснювати ретельний аналіз фінансової та бухгалтерської документації кожного оператора. Контролюючий орган повинен перевірити призначення всього урожаю продукції господарства, що проходить сертифікацію, незалежно від того, чи продаються ці культури як органічні чи ні, та незалежно від того експортуються вони чи ні. Повинні бути перевірені обсяги та покупці продукції.

Додаткові заходи контролю застосовуються до продуктів і кормів з такими CN-кодами (див. допоміжний словник, наведений у Додатку II), що походять з країн, згаданих у назві цих Настанов:

- a. Розділ 10 – Зернові.
- b. Розділ 11 – Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солід; крохмал; інулін; пшенична клейковина.
- c. Розділ 12 – Олійне насіння і олієвімісні плоди; різноманітне зерно, насіння і плоди; промислові або лікарські рослини; солома і фураж (в тому числі 12.06 – Насіння соняшника) за винятком переробленої продукції, отриманої з них, готової до споживання для людей.
- d. Розділ 23 – Залишки і відходи харчової промисловості, готові корми для тварин (у тому числі з 23.06 – Макуха та інші тверді відходи, подрібнені або не подрібнені або у вигляді гранул, в результаті екстракції рослинних жирів та олій, крім зазначених у позиції 23.04 або 23.05).

Згідно з Регламентом Комісії (ЄС) 691/2013 від 19 липня 2013 року⁵ про методи відбору, що застосовуються для офіційного контролю кормів, відбір

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/691/oj>

зразків для офіційного контролю залишків пестицидів в кормах рослинного та тваринного походження, має виконуватися у відповідності до вимог Директиви Європейської Комісії 2002/63/ЄС від 11 липня 2002 року⁶, яка встановлює загальні методи відбору зразків для офіційного контролю залишків пестицидів в/на продуктах рослинного і тваринного походження.

Вимоги, передбачені Директивою 2002/63/ЄС, є мінімальними вимогами, а вимоги щодо відбору зразків, передбачені Регламентом Комісії (ЄС) 691/2013, загалом, рівні або жорсткіші, ніж ці мінімальні вимоги, за винятком розміру кінцевого зразка для певних видів продуктів.

З включенням положень стосовно розміру кінцевого зразка для контролю залишків пестицидів, способи відбору зразків, передбачені цим Регламентом, також можуть бути застосовані для контролю залишків пестицидів.

Варто відмітити, що було визнано необхідність оновлення положень про відбір зразків, з урахуванням останніх змін у способі виробництва, зберігання, транспортування та реалізації кормів Регламентом Комісії (ЄС) 691/2013 від 19 липня 2013 року до Регламенту (ЄС) № 152/2009 від 27 січня 2009 року⁷ щодо методів відбору та аналізу.

Примітка: Процедура відбору зразків потребує спеціальної професійної підготовки, тому варто залучити фахівця з сюрвеєрської служби або спеціаліста з органу сертифікації (Список міжнародно-акредитованих сертифікаційних органів з органічного виробництва, включених до офіційного переліку, який затверджений Європейською Комісією див. у Додатку III).

Лабораторний зразок має містити інформацію про номер партії(ї), з якої він був відібраний, ПІБ представника органу сертифікації або сюрвеєра (англ. surveyor – оглядач, доглядач, інспектор, що має право надавати офіційний висновок щодо стану вантажу), а також керівника, що відповідає за виробництво.

Примітка: Під час експорту продукції необхідно попередньо з'ясувати процес контролю її ввезення в країну імпорту з самим імпортером та компетентними контролюючими органами його країни, або країни перетину кордону.

Алгоритм процесів під час експорту органічної продукції з України згідно вимог Європейської Комісії щодо додаткових офіційних заходів контролю імпорту органічних продуктів, що походять з України та інших сусідніх країн, можна схематично зобразити так:

6 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32002L0063>

7 <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/152/oj>

У разі виявлення залишків недозволених речовин в органічній продукції в країнах Європейського Союзу при імпорті, має бути проведено розслідування і одразу надіслане повідомлення до Інформаційної Системи Органічного Сільського Господарства Європейської Комісії (Organic Farming Information System – OFIS).

Компетентні органи усіх держав-членів зобов'язуються забезпечити виконання заходів контролю, які описані в пунктах (7) і (8) цих Настанов, і їх здійснення для всіх постачань, визначених у пункті (1).

Партії товару можуть покидати складські приміщення перших вантажодержувачів лише за наявності дозволу Компетентних органів. Також згаданий документ дозволяє подальше розміщення продукції, як органічної, лише за умови дотримання заходів контролю, визначених у пунктах (1) і (2) цих настанов, із задовільними результатами.

РОЗДІЛ 2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЕКСПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО КРАЇН ЄС

Органічне виробництво в Україні набирає обертів, що пов'язано з її вигідним географічним положенням, сприятливими кліматичними умовами та родючими ґрунтами-чорноземами, котрі за оцінками експертів займають 25% світового запасу.

У зв'язку з величезним попитом з боку держав-членів ЄС та інших країн майже вся органічна продукція, вироблена в Україні, є експортно-орієнтованою.

Перейшовши на органічне виробництво, сертифіковані виробники все частіше надають перевагу експорту, аніж реалізації на внутрішньому ринку. Але нерідко органічні експортери-початківці стикаються з безліччю проблем на шляху до експорту.

Така ситуація обумовлена недостатнім рівнем підготовки. Адже кожен потенційний органічний експортер, перед тим як почати свою експортну діяльність, має неодмінно виконати ряд підготовчих дій:

- провести оцінку експортного потенціалу власного органічного продукту. Потрібно розуміти, що для задоволення потреб зовнішнього ринку необхідно мати достатню кількість продукції для експорту, так як більшість імпортерів не зацікавлені в контрахуванні малих кількостей продукції.
- визначити цільові країни для своєї продукції;
- ознайомитися з нормативною базою, що регулює імпорт органічної продукції до країн ЄС (Регламент Комісії ЄС №1235/2008, Регламент Комісії ЄС №2016/1842; Регламент Комісії ЄС №889/2008)
- підготуватися до переговорів з потенційним покупцем (потенціал/обмеження покупця та продавця);
- правильно і юридично грамотно скласти зовнішньоекономічний контракт;

- забезпечити правильне зберігання органічних продуктів (заборонено використання будь-яких синтетичних пестицидів, іонізуючого випромінювання, а також фумігація);
- забезпечити простежуваність та цілісність органічної продукції. На підприємстві має бути впроваджена працююча система, що дозволятиме легко простежити рух продукції від поля до кінцевого імпортера;
- провести аналіз експортних партій продукції в акредитованій лабораторії;
- забезпечити належну упаковку, маркування.

Перед експортом на кожен індивідуальну упаковку органічної продукції повинно бути нанесено експортне маркування, заздалегіть затверджене контролюючим органом, та повинно містити наступну інформацію (Ст. 23 Регламенту Ради (ЄС) 834/2007):

- назва та адреса експортера;
- назва продукції (повинна співпадати із зазначеною в органічному сертифікаті оператора);
- якість продукції (наприклад, «органічний»);
- ким сертифіковано (назву та код органу сертифікації);
- рік врожаю;
- номер партії;
- бруто/нетто.

Якщо ж продукція відправляється насипом, то дана інформація повинна зазначатися в супровідних документах.

- мати змогу організувати логістику.

2.1. Поради по забезпеченню простежуваності експорту органічної продукції

Простежуваність усього ланцюга виробництва (англ. traceability) та реалізації органічної продукції є одним з найважливіших принципів ведення органічного бізнесу. Відповідно до законодавства ЄС, «простежуваність» означає здатність відстежувати будь-які продукти харчування, корми, або речовини, які будуть використовуватися для споживання, на всіх етапах виробництва, переробки та реалізації. Іншими словами, якщо споживач в магазині захоче дізнатися, хто виростив конкретну сертифіковану органічну продукцію, або з якої сировини зроблений органічний кінцевий продукт, то він

матиме можливість простежити не лише всі стадії органічного виробництва, але й точно визначити область, район, господарство, і навіть поле, на якому ця сировина вирощена.

Механізм, що застосовується продавцем для виконання своїх зобов'язань за контрактом та відстеження продуктів на всіх етапах виробництва називається ідентифікацією партії продуктів.

Відповідно до статті 28 Регламенту Європейської Комісії №834/2007, імпорт органічної продукції у країни ЄС можливий лише за умови забезпечення простежуваності продукції на усіх етапах виробництва, підготовки та дистрибуції.

Експортер повинен повідомити свій орган сертифікації про всіх виробників та переробників продукції, яку він планує експортувати та зазначити всі місця зберігання та/або перевалки такої продукції. Усі учасники, які задіяні в експортній операції з органічною продукцією, повинні бути сертифікованими. Це допомагає відстежити продукцію починаючи від постачальників, задля забезпечення уникнення будь-яких невідповідностей щодо вимог до імпорту органічної продукції до країн ЄС. Це також допомагає органу сертифікації перевірити як походження органічних продуктів, так і їх інгредієнтів.

Зовнішньоекономічна угода може включати обсяги з однієї чи декількох партій (англ. Lot – див. Допоміжний словник, наведений у Додатку II). Кожній партії продукції надається свій унікальний номер, який не може повторюватися навіть для різних контрактів/імпортерів /років врожаю/ видів продукції тощо.

Також варто написати лист на ім'я покупця на офіційному бланку компанії з вказаною інформацією стосовно:

- полів, на яких у відповідному році була вирощена органічна продукція;
- який сорт культури;
- які добрива застосовувалися під час вирощування;
- як зберігалася продукція та місце зберігання;
- скільки гектарів землі було виділено для вирощування продукції;
- повна сівозміна;
- врожайність та кількість зібраного врожаю;
- інформація про переміщення продукції, в якому обсязі і які номери партій.

Зазначений лист слід засвідчити підписом і печаткою та надіслати на ознайомлення покупцю. До нього бажано прикласти статутні документи, мапу господарства, і ті документи, які підтверджують органічний статус підприємства.

У свою чергу покупець має право звернутися до органу сертифікації експортера за підтвердженням наданої експортером інформації.

2.2. Алгоритм подання документів для оформлення сертифікату інспекції на експорт

Відповідно до Регламенту Ради (ЄС) 1235/2008, продукція, що екпортується до ЄС з третіх країн повинна супроводжуватися сертифікатом інспекції.

Маючи наміри експортувати продукцію, кожен органічний експортер повинен заздалегідь повідомити про це орган сертифікації, аби той мав можливість здійснити перевірку продукції та необхідних документів перед тим, як видати сертифікат інспекції на підготовлений до експорту вантаж.

Експортеру слід надіслати до органу сертифікації електронною поштою наступні документи для оформлення сертифікату інспекції на експортне відвантаження (англ. *consignment* – див. *допоміжний словник, наведений у Додатку ІІ*)⁸

1. Копія зовнішньоекономічної угоди з імпортером, підписаний екземпляр.

Угода повинна бути укладена на двох мовах, з чітко прописаною якістю продукції, відповідно до стандартів ЄС ведення органічного виробництва, кількістю продукції, ціною, переліком необхідних документів для здійснення експортно-імпортних операцій і необхідних аналізів, потрібних імпортеру, видом упаковки та маркуванням. Дана інформація може також міститися у специфікації до зовнішньоекономічної угоди, яка є невід'ємною частиною угоди та повинна надаватися разом з нею. В угоді обов'язково повинна зазначатися наступна інформація:

- Загальна кількість органічної продукції, що буде експортована для відповідної компанії-замовника, або договір про наміри із зазначеними кількостями.
- Місце зберігання органічної продукції (чітка адреса складу).
- Ідентифікація органічної продукції (№ партії).

2. Рахунок – фактура (інвойс), підписаний екземпляр:

- В рахунку назва продукції повинна співпадати з тією, що зазначена в органічному сертифікаті оператора.
- Номер рахунку повинен бути унікальним і не повинен повторюватися навіть для різних угод та різних покупців.

⁸ Перелік документів є дійсним на момент написання довідника та може зазнати правок та доповнень у разі змін в законодавстві

- Повинен містити інформацію про номер зовнішньоекономічної угоди з імпортером та назву продукту українською та англійською мовами із обов'язковим зазначенням якості.

3. Повністю заповнений бланк заяви на експортний сертифікат інспекції, *(інформація в заявку вноситься виключно англійською мовою та повинна бути точною і вичерпною; назва продукції в заявці повинна співпадати з тією, що зазначена в сертифікаті)* **що повинен містити:**

- інформацію щодо назви та адреси експортера (номер телефону та електронну адресу);
- назву та адресу виробника та, якщо є – переробника продукції (слід зазначати всіх переробників, що мають відношення до продукції з номерами контактних телефонів та електронними адресами);
- назву та адресу органу сертифікації виробника та переробника продукції (якщо відрізняється від органу сертифікації експортера);
- країна відправки;
- країна призначення;
- назва та адреса першого вантажоодержувача в країні призначення (номер телефону та електронна адреса);
- назва та адреса імпортера/покупця;
- орган сертифікації імпортера/покупця;
- торгівельне найменування продукції, яка обов'язково повинна бути включена до органічних сертифікатів усіх сторін експортно-імпоротної операції;
- рік збору врожаю;
- CN-код (код УКТЗЕД), що повинен бути узгоджений з імпортером;
- номер партії, за яким можна прослідкувати потік продукції;
- кількість та вид запованих одиниць (біг-беги, палети, упаковки, насип тощо);
- вага нетто (якщо до одного відвантаження входить кілька партій продукції, то вказується вага нетто для кожної партії окремо);
- вага бруто;
- номер рахунку і дата;
- ідентифікаційні знаки транспортного засобу, який прибуває до точки розмитнення (реєстраційні номери автомобіля/назва та ІМО судна);
- країну реєстрації транспортного засобу;
- номери та дати міжнародних транспортних накладних;

- номери контейнерів (якщо такі є);
- номери пломб (якщо такі є);
- назва та адреса місця, куди необхідно надіслати сертифікат (інформацію про місце, куди потрібно надіслати сертифікат, експортер отримує від імпортера та на дану адресу буде надісланий оригінал сертифікату);
- електронна адреса, куди надіслати факсимільну копію сертифікату;
- ім'я та посада контактної особи та її номер (потрібна в разі виникнення додаткових запитань).

Примітка: *Зверніть увагу, що орган сертифікації може вимагати від експортера надання додаткових документів, які підтверджують/показують план переробки продукції на експорт (наприклад, акти переробки)*

4. Міжнародна товарно-транспортна накладна CMR / bill of lading /air waybill (залежно від виду транспорту), яка повинна містити інформацію про назву продукції із зазначенням її якості, обсяг продукції, кількість запованих одиниць, номер рахунку, ідентифікаційні номери транспортного засобу.
5. Протокол лабораторних досліджень (результати досліджень зазвичай надходять електронною поштою від акредитованої лабораторії до органу сертифікації, який в свою чергу пересилає їх до експортера). В Протоколі досліджень обов'язково має бути вказаний номер та загальний обсяг партії, з якої проводився відбір.

Для органічної продукції, що експортується в країни Європейського Союзу та підлягає додатковій перевірці, відповідно до Додаткових заходів контролю від Комісії ЄС (Ref. від 08/01/2018), орган сертифікації повинен здійснити репрезентативний відбір з подальшими лабораторними випробуваннями для кожного експортного відвантаження, що може бути представлено експортною партією.

Відповідно, репрезентативний зразок буде відбиратись саме з такої сформованої партії і ЛИШЕ з останнього місця зберігання партії перед експортом (місце фасування). Одна партія не може зберігатись в двох та більше складських приміщеннях.

Для проведення відбору зразків продукції для експорту експортер повинен надіслати своєму органу сертифікації заявку, де буде вказано:

- a. назву продукції для відбору;
- b. обсяг партії;
- c. точну адресу місця зберігання продукції, де і буде здійснено відбір (назва населеного пункту, № складу тощо);

- d. унікальний ідентифікаційний номер партії продукції на експорт (який співпадатиме з тим, що в заявці на експорт (див. п.4));
- e. можливу дату для відбору зразків;
- f. необхідність пломбування пакування;
- g. назва та контакти сюрвеєрської служби, якій надається перевага;
- h. назва та контакти лабораторії, якій надається перевага.

Примітка: Орган сертифікації потрібно повідомити заздалегідь (щонайменше за 3 дні) про необхідність відбору зразків.

Процедура чітко встановлює, що відбір зразків повинен проводитися фахівцем акредитованої інституції по відбору зразків. Відібрані зразки з партій органічної продукції повинні бути проаналізовані на наявність залишків пестицидів в акредитованій лабораторії. Це означає, що лабораторія акредитована згідно вимог стандарту ISO 17025 та методи випробувань, згідно яких аналізуватиметься продукція, входять в сферу акредитації.

Аналітичні методи випробування повинні охоплювати всі релевантні для визначеної категорії продукції пестициди. Наприклад: скринінг пестицидів (*Pesticides screening*) для всіх зернових, кислотні гербіциди (*Acid herbicides*), броміди (*bromide*), фосфіни (*phosphine*), гліфосат (*Glyphosate*) – для пшона, проса, соняшника, карбендазим (*Carbendazym*), циперметрин (*Cypermethrin*), тебуконазол (*tebuconazole*) – для пшениці, ГМО – для кукурудзи, соняшника, ріпака тощо⁹.

Відповідно до цього, вибір лабораторії базується відповідно до операційної можливості визначити необхідний спектр речовин й оцінці ризиків продукту, компанії-виробника та компанії-експортера.

2.3. Експорт згідно інших додаткових стандартів

Для того, щоб здійснити експорт органічних продуктів в інші країни, окрім країн ЄС, експортер повинен керуватися законодавством, що діє на території країни-імпортера, а також потребами імпортера. Існує широкий спектр приватних органічних стандартів, власниками яких, зазвичай, є фермерські асоціації. Залежно від країни приватне органічне маркування може бути важливим, тому що споживачі довіряють тільки їх «логотипу». Серед додаткових стандартів популярними є наступні:

а. Експорт в Швейцарію

Для того, щоб здійснити експорт органічної продукції в Швейцарію, Оператор повинен бути сертифікованим на відповідність вимогам Стандарту з

⁹ ГМО (генетично модифікований організм) – це організм, генотип якого було змінено за допомогою методів генної інженерії.

органічного виробництва, еквівалентного до Регламентів ЄС та додатково Швейцарським стандартом органічного виробництва переробки та маркетингу Bio Suisse¹⁰.

Процедура видачі сертифікату інспекції описана в попередніх розділах.

Додатково експортер продукції, що сертифікований по стандарту Bio Suisse повинен реєструвати експортну операцію в електронній системі **SCM (Supply Chain Monitor)**¹¹ та отримувати підтвердження від Bio Suisse.

З 1 січня 2019 року використання системи TRACES при видачі сертифікату інспекції буде обов'язковим.

b. Експорт в Канаду та США

Для того, щоб здійснити експорт органічної продукції в Канаду та США, Оператор повинен бути сертифікованим на відповідність вимогам Стандарту з органічного виробництва, еквівалентного до Регламентів ЄС та додатково (за вимогою імпортера) вимогам Національного Стандарту Канади системи органічного виробництва (COR)¹² та Національній Органічній Програмі США (NOP)¹³ відповідно.

ВАЖЛИВО! 17 червня 2009 року між урядами Канади та США було підписано Угоду про еквівалентність національних вимог до ведення органічного виробництва (USCOEA).

Це означає, що сертифікація згідно COR з урахуванням вимог Угоди USCOEA відкриває для українських виробників органічні ринки обох країн!

c. Експорт в Німеччину

Для того, щоб здійснити експорт органічної продукції в Німеччину, Оператор повинен бути сертифікованим на відповідність вимогам Стандарту з органічного виробництва, еквівалентного до Регламентів ЄС та додатково (за вимогою імпортера) вимогам стандартів **Naturland**¹⁴ або **Bioland**¹⁵.

Naturland – Асоціація органічного землеробства, що була заснована в 1982 році зі штаб-квартирою в місті Грефельфінг, недалеко від Мюнхена, Німеччина. Сьогодні Naturland є однією з провідних організацій в світі у галузі розвитку органічного сільського господарства.

10 <https://www.bio-suisse.ch/en/home.php>

11 <https://international.biosuisse.ch/en/homepage>

12 <http://www.inspection.gc.ca/food/organic-products/certification-and-verification/operating-manual/eng/1389199079075/1389199224543?chap=2>

13 <https://www.ams.usda.gov/about-ams/programs-offices/national-organic-program>

14 <https://www.naturland.de/en/naturland/naturland-standards.html>

15 https://www.bioland.de/fileadmin/dateien/HP_Dokumente/Richtlinien/Bioland_Standards_2016-11-22.pdf

В основі всіх стандартів Naturland лежить комплексний підхід до стійкого управління, охорони природи та захисту клімату на практиці, збереження і підтримання ґрунту, повітря і води, а також захисту прав споживачів.

Bioland – Асоціація виробників в Німеччині, створена на основі підтримання теорії органічного методу ведення сільського господарства, що започаткована Д-р Ханс Мюллером та д-р Ганс Петер Рушем по догляду за ґрунтом і підтримці його довготривалої родючості. Ці виробники створили свої власні стандарти, що детально пояснюють застосування органічних біологічних методів ведення сільського господарства, перехід на цей метод виробництва.

У виробників Асоціації BIOLAND, є спільна мета – і далі працювати над підтримкою природних основ життя та покращувати стандарти, щоб вони відповідали останнім найкращим практикам та знанням.

d. Експорт в Великобританію

Асоціація **Soil Association**¹⁶, була заснована в 1946 році групою людей, які були стурбовані наслідками для здоров'я, що були спричинені все більшою інтенсивністю сільськогосподарських систем після Другої світової війни. Їхні основні проблеми були:

- втрата ґрунту через ерозію та виснаження,
- зниження якості продуктів харчування,
- експлуатація тварин,
- вплив на сільську місцевість та дику природу.

І виникла необхідність системи, що контролювала б якість продуктів харчування.

На сьогоднішній день Soil Association дає такі гарантії. Цей логотип – це не просто торговельна марка: вона являє собою набір стандартів, розроблених для досягнення спільних цілей та втілення спільних органічних принципів екології, справедливості, догляду та здоров'я. 70% органічної продукції у Великобританії сертифікована згідно стандартів Soil Association.

e. Експорт в Швецію

KRAV¹⁷ було створено як об'єднану асоціацію, яка в даний час налічує 27 членів. Вони представляють фермерів, переробників, торгівлю, а також інтереси споживачів, охорони навколишнього середовища та тварин.

¹⁶ <https://www.soilassociation.org/>

¹⁷ <http://www.krav.se/in-english/krav-standards/>

Стандарти KRAV адаптовані до Стандартів IFOAM та включені в Стандарти Сімейства IFOAM. Стандарти KRAV також відповідають нормам ЄС щодо органічного виробництва (ЄС) № 834/2007. У деяких випадках стандарти KRAV суворіші, ніж стандарти ЄС. Стандарти KRAV охоплюють більш широке коло підприємств, таких як сертифікація ресторанів та рибальства.

Статистичні дані щодо експорту органічної продукції в країни ЄС (рисунок 1, 2, 3 та 4):

**Топ-10 продуктів, Україна
тис. т, 2016**

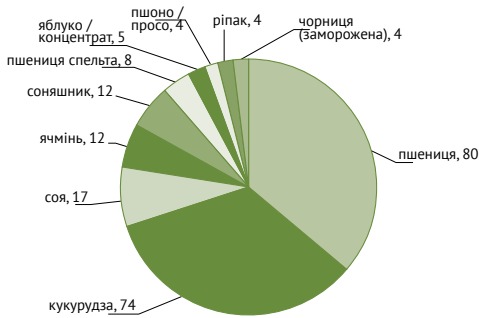

Рисунок 1.

**Топ-10 продуктів, Україна
тис. т, 2017**

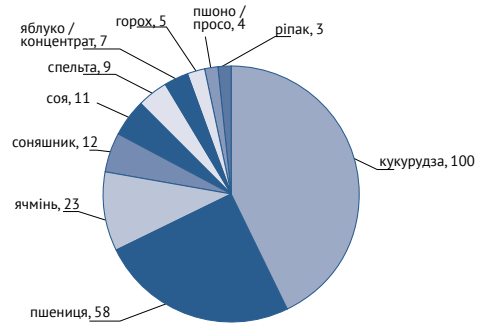

Рисунок 2.

**Топ-10 країн-імпортерів, Україна
тис. т, 2016**

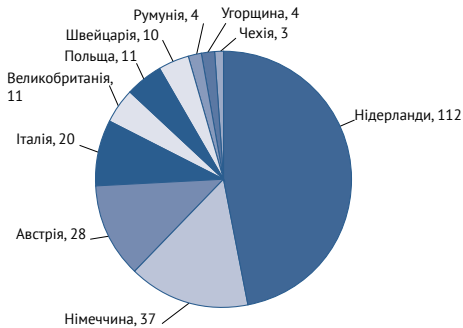

Рисунок 3.

**Топ-10 країн-імпортерів, Україна
тис. т, 2017**

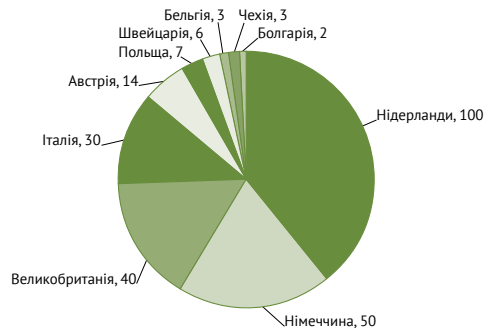

Рисунок 4.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО КРАЇН ЄС РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ

Зазвичай українська органічна продукція експортується до більшості європейських країн трьома видами транспорту: автомобільним, морським та залізничним (може використовуватися як додатковий при відвантаженні продукції морським видом транспорту).

Постачання автомобільним транспортом передбачає пакування органічної продукції у біг-беги від 500 кг до 2000 кг, залежно від їх призначення.

Експорт морським транспортом можливий як навалом (наприклад, у трюм судна), так і контейнером (котрий передбачає завантаження продукції як насипом у лайнер-бег, так і запакованої у біг-беги).

Залізничний транспорт передбачає перевезення органічної продукції як насипом у контейнерах, так і запаковану у біг-беги.

Експорт автомобільним транспортом є найпоширенішим серед органічних операторів, оскільки постачання продукції у контейнерах та залізничним шляхом вимагає спеціальної технічної бази для завантаження органічної продукції.

У більшості випадків експорт органічної продукції морським транспортом виконують трейдингові компанії, що мають можливість накопичувати великі обсяги органічної продукції, щоб завантажити судно, та розташовані близько до морських або річкових портів.

Залежно від задіяних сертифікованих операторів існує декілька видів ланцюгів поставок органічної продукції.

Нижче схематично зображені простий та складний ланцюги поставок на прикладі експорту органічної продукції, що використовується для виробництва кормів (див. рис.1 та рис.2).

Характеристика простого ланцюга поставок

Рис. 1. Простий ланцюг поставок

Простий ланцюг поставок характеризується тим, що українські великі виробники/експортери/кооперативи з цільових регіонів мають можливість укласти угоди напряму з європейськими трейдерами.

Характеристика розширеного ланцюга поставок

Рис. 2. Складний ланцюг поставок

Складний ланцюг поставок характеризується тим, що українські трейдингові компанії привабливі для західноєвропейських трейдерів, оскільки вони працюють з низкою підпорядкованих їм органічних господарств, знайомі з експортними формальностями та організують логістику, мають достатні обсяги в наявності і можуть запропонувати більш конкурентоспроможні ціни з гнучкими умовами оплати як європейському трейдеру, так і переробнику.

Примітка: Слід враховувати, що експорт органічних продуктів в країни ЄС може бути здійснений тільки за наступних умов:

- a. Продукція сертифікована відповідно до правил виробництва, викладених в стандартах органічного виробництва (Регламент ЄС 834/2007, 889/2008 (ст. 13 (4, с) та Регламент Ради (ЄС) №1235/2008).
- b. Експортна діяльність органічного оператора включена в сертифікат (ст. 28, 33 Регламенту Ради (ЄС) 834/2007).
- c. На продукцію, що експортується, оформлений сертифікат інспекції.
- d. В сертифікаті інспекції експортером буде виступати оператор, що здійснює останню підготовку продукції перед експортом, до якої відносять пакування, маркування та зберігання.

Увага! Імпортне митне оформлення органічної продукції неможливе у країні європейського імпортера і не підлягає подальшій реалізації та переробці із якістю **органік** без наступних документів:

- Сертифікат інспекції
- Митна декларація
- Міжнародні транспортні документи
- (CMR/BL)
- Сертифікат на перевезення товару за формою EUR1
- Сертифікат походження
- Оператори та простежуваність продукції; перевірка імен, адреси і дійсних сертифікатів всіх операторів в потоці торгівлі
- Рахунок-фактура продавця
- Фітосанітарний та/або ветеринарний сертифікат

3.1. Експорт органічної продукції автомобільним транспортом

При постачанні органічної продукції автомобільним транспортом слід брати до уваги наступні поради.

Якщо органічний експортер працює виключно з невеликими автомобільними партіями на продаж та має намір експортувати розміщену на своєму власному (або орендованому) сертифікованому складі продукцію навалом, що є однією гомогенною (однорідною) партією, тобто ідентифікованим обсягом з одного господарства – наприклад, 400 тонн сертифікованої органічної

продукції, – то в такому разі дане потенційне відвантаження повинно бути упаковано у біг-беги з їх актуальним маркуванням.

Після цього експортер повинен подати заявку на відбір зразків експортної партії продукції до органу сертифікації. Потрібно враховувати, що аналіз продукції в лабораторії може займати до 14 робочих днів, а також 2-4 робочих дні займе доставка зразків з місця відбору до лабораторії. Тому заявку на відбір слід подавати заздалегідь до запланованої поставки.

Відбір може буде здійснений тільки зі сформованої партії в остаточному пакуванні та на останньому місці зберігання продукції перед експортом.

Відбір зразків проводиться представником органу сертифікації зі сформованого відвантаження, вказаного на експорт в зовнішньоекономічній угоді.

Продукція на митне експортне оформлення та поставку готується тільки після отримання результатів лабораторних досліджень зразку органом сертифікації.

Експортер подає всі необхідні відвантажувальні та супровідні документи до органу сертифікації для оформлення сертифікату інспекції на експорт.

Відповідно до вимог покупця, його компетентних контролюючих органів та/або органу сертифікації, орган сертифікації експортера видає сертифікат інспекції або на кожен автомобіль, або на декілька вантажівок, або на все відвантаження.

Примітка: *в залежності від того скільки господарств підпорядковується експортеру, які були умови виробництва і зберігання, та скільки покупців мають намір придбати органічну продукцію в експортера, можуть бути різні випадки оформлення продукції на експорт.*

Приклад 1: *1 експортер – 1 сертифіковане органічне господарство – 1 зовнішньоекономічна угода – 1 партія – 1 відвантаження – 2 місця зберігання (навалом) – 1 покупець – імпортер.*

Якщо відвантаження заявлене на експорт походить з одного органічного господарства, але зберігається у різних сертифікованих складських приміщеннях, то у даному випадку, є різниця у процесі відбору зразків. Це означає, що продукція з кожного складу буде аналізуватися окремо. Тому протоколами досліджень будуть привласнені окремі номери для подальшої ідентифікації цих об'ємів.

Приклад 2: *1 експортер – 1 сертифіковане органічне господарство – 2 зовнішньоекономічні угоди – 2 партії – 2 відвантаження – 1 місце зберігання (навалом) – 2 покупець-імпортера.*

Якщо експортер має двох покупців на партію з одного господарства та хоче розділити її на два відвантаження, але має 1 місце зберігання навалом, то в такому випадку кожному потенційному відвантаженню необхідно забезпечити відокремлене зберігання на сертифікованому складі господарства.

Кожне з двох потенційних відвантажень повинно бути упаковано у біг-беги з їх актуальним маркуванням.

В такому разі відбір зразків проводитиметься представником органу сертифікації на складі зі сформованих відвантажень (вказаних на експорт в зовнішньоекономічних угодах), що розміщені окремо. На кожне відвантаження буде проводитися окремий лабораторний аналіз зразків.

На кожне з двох відвантажень або кожен автомобіль буде видано свій окремий сертифікат інспекції відповідно до вимог покупця, його компетентних контролюючих органів та/або органу сертифікації.

Приклад 3: 1 експортер – 3 підпорядкованих сертифікованих органічних господарств – 1 зовнішньоекономічна угода – 3 партії – 2 відвантаження (1 з них актуальне, а інше – потенційне) – 1 місце зберігання (навалом) – 1 покупець-імпортер.

Органічний експортер зберігає три різні обсяги продукції з різних підпорядкованих йому господарств на одному власному (або орендованому) сертифікованому складі/терміналі:

- 100 тонн сертифікованої органічної продукції з господарства «А»;
- 140 тонн з господарства «В»;
- 160 тонн з господарства «С».

Слід також зазначити, що після збору врожаю та перед переміщенням продукції з господарства до складу/терміналу експортера, представник органу сертифікації прибув в кожне господарство для відбору зразків та подальшого аналізу продукції на наявність пестицидів та інших недозволених речовин.

Оскільки органічний експортер має декілька підпорядкованих йому сертифікованих господарств та розміщує окремо на одному складі обсяги продукції з цих господарств навалом, то кожен об'єм вважається окремою гомогенною (однорідною) партією.

На даний момент експортер не готовий до продажу всіх партій, і має намір продати автомобільним транспортом лише частину об'єму в 40 т з господарства «А» новому покупцю для пробної поставки, а решту з цього та інших господарств притримати для даного покупця на наступний раз.

В такому випадку експортер подає заявку на експорт та заявку на відбір зразків разом з зовнішньоекономічною угодою купівлі-продажу, укладеною лише на 40 т, та іншими необхідними документами до органу сертифікації заздалегідь до запланованої поставки.

Примітка: *Враховуючи, що 1 партія у 100 т як обсяг з одного сертифікованого господарства А розділяється на 2 відвантаження (де одне в 40 т актуальне, заявлене на експорт, а інше-лише потенційне, що може йти на експорт разом з іншими партіями), варто вважати далі розділений обсяг у 100 т як дві відокремлені партії 40 т та 60 т, з котрих продукція перед експортом буде аналізуватися окремо.*

Пробне відвантаження повинно бути упаковано у біг-беги з їх актуальним маркуванням та розміщено на складі експортера до моменту експорту окремо від решти партій, що разом складають 360 т.

Відбір зразків проводиться представником органу сертифікації з першого вказаного на експорт в зовнішньоекономічній угоді сформованого відвантаження у 40 т, на яке (або на кожен автомобіль окремо), після отримання відповідних результатів аналізів з акредитованої лабораторії, буде виданий сертифікат інспекції відповідно до вимог покупця, його компетентних контролюючих органів та/або органу сертифікації.

Продовження. Приклад 3: *Після першої вдалої пробної поставки продавць має наміри продати решту партій, що походять з трьох господарств тому ж самому покупцю.*

Кожній партії з господарств «А» (вже 60 т), «В» (140 т) і «С» (160 т) потрібно забезпечити окреме зберігання та належну ідентифікацію. Органом сертифікації буде відібрано і проаналізовано репрезентативні зразки відповідно з кожної партії і видано сертифікати інспекції або на кожну партію, або на декілька вантажівок, або на кожну вантажівку, або на все відвантаження.

3.2. Експорт органічної продукції морським транспортом

При постачанні органічної продукції морським транспортом слід брати до уваги наступні поради.

Органічний експортер планує експортувати морським транспортом органічну продукцію, зібрану з одного підпорядкованого йому сертифікованого господарства, що зберігається навалом на сертифікованому власному (чи орендованому) складі/ елеваторі або терміналі, з котрого буде проводитися відвантаження.

Перш за все, експортер повинен забезпечити належні умови зберігання продукції, та ідентифікацію даної партії шляхом проведення чи здійснення маркування складу (наприклад, назва компанії-експортера, номер складу, назва господарства, номер партії, рік врожаю, дата завезення на склад, назва органу сертифікації та номер органічного сертифікату, виданого певному терміналу).

Перед здійсненням будь-яких експортних операцій, органічному оператору слід подати заявку на відбір зразків експортної партії продукції до органу сертифікації. Потрібно враховувати, що аналіз продукції в лабораторії може займати до 14 робочих днів, а також 2-4 робочих дні займе доставка зразків з місця відбору до лабораторії. Тому заявку на відбір слід подавати заздалегідь до запланованої поставки.

Примітка: *перед кожним переміщенням певної партії зі складу господарства на власний або орендований сертифікований термінал експортера, необхідно заздалегідь попереджувати орган сертифікації для проведення відбору зразків з тієї партії, що буде переміщуватися. Дані зразки зазвичай не аналізуються, а партія надалі прямує відповідним транспортом до пункту перевалки продукції. Під час перевантаження продукції на термінал, представником органу сертифікації експортера повторно проводиться інспекція-нагляд як контрольний захід по забезпеченню простежуваності партії.*

Коли продукція з терміналу завантажується на судно, номінований експортером та затверджений органом сертифікації акредитований сюрвеєр проводить свій інспекційний відбір зразків, та додатково формує композитні репрезентативні зразки для органу сертифікації згідно з міжнародними правилами відбору зразків. Зразки відповідно аналізуються у акредитованій лабораторії. Про результати їх аналізів повідомляють як експортера, так і представника органу сертифікації.

Примітка: *при номінації експортер додатково повідомляє сюрвеєра про необхідність проведення інспекції трюмів судна та засвідчення ваги і якості завантаженої продукції. Доказом цьому слугують видані сюрвеєрською службою Сертифікати чистоти трюмів, Сертифікат ваги та Сертифікат якості продукції (Hold cleanliness certificate, Weight Certificate and Quality Certificate).*

Продукція на митне експортне оформлення та поставку готується тільки після отримання результатів лабораторних досліджень композитного репрезентативного зразка, а експортер подає всі необхідні відвантажувальні та товарно-супровідні документи до органу сертифікації для оформлення сертифікату інспекції на дане відвантаження.

Відповідно до вимог покупця, його компетентних контролюючих органів та/або органу сертифікації, орган сертифікації експортера видає сертифікат інспекції на весь об'єм продукції, завантажений у морський транспорт.

Примітка: *у залежності від того, скільки господарств підпорядковується експортеру, які були умови виробництва і зберігання, та скільки покупців мають намір придбати органічну продукцію в експортера, можуть бути різні випадки оформлення продукції на експорт.*

Приклад 1: *1 експортер – 3 сертифікованих органічних господарства – 3 місця зберігання – 1 зовнішньоекономічна угода – 3 партії – 1 відвантаження – 1 пункт перевалки (термінал) – 1 покупець-імпортер.*

Коли експортер має декілька підпорядкованих сертифікованих господарств (наприклад, три) та укладає зовнішньоекономічну угоду на весь їх об'єм, що зберігається в сертифікованих господарствах навалом, то дану продукцію слід перемістити на сертифікований склад або елеватор/термінал експортера для подальшого навантаження на судно.

Перед переміщенням даних партій з господарств необхідно повідомити представників органу сертифікації для організації відбору зразків зі складів сертифікованих господарств і подальшого їх дослідження.

Після того як обсяг з декількох господарств було досліджено і доставлено в пункт перевалки, представник органу сертифікації у цілях контролю простежуваності повинен прибути на склад експортера для проведення інспекції-нагляду повторно.

Надалі відбір репрезентативних зразків з відвантаження проводитиметься номінованим акредитованим незалежним сюрвеєром.

При постачанні органічної продукції морським транспортом насипом у контейнерах, слід брати до уваги наступні поради.

Під час завантаження продукції у контейнер насипом необхідно уникнути ризиків дотичності продукції до самого контейнеру. Для захисту органічної продукції від впливу будь-яких чинників, частіше за все, використовують лайнер-беги, що встановлюють у контейнер.

Примітка: *завантаження органічної продукції у контейнер необхідно проводити тільки на сертифікованому складі експортера, або у випадку коли це технічно неможливо – на сертифікованому терміналі в порту відвантаження.*

Про кожне переміщення продукції зі складу експортера до терміналу в порту слід повідомляти свій орган сертифікації. Під час будь-якого переміщення продукції, представником органу сертифікації експортера повторно

проводиться інспекція-нагляд як контрольний захід по забезпеченню простежуваності партії.

Якщо одне відвантаження зазначене в зовнішньоекономічній угоді складається з декількох партій, котрі походять з різних сертифікованих господарств, то їм треба забезпечити відокремлене зберігання насипом у складі.

Коли ж відокремлене зберігання партій, що походять з різних господарств, неможливе (наприклад, зберігання в металевому бункері), перед кожним переміщенням продукції з господарства до бункеру, та з бункеру у контейнер, слід повідомити орган сертифікації для додаткового контролю забезпечення належної простежуваності партії.

При постачанні морським транспортом органічної продукції, що упакована в біг-беги у контейнерах, слід брати до уваги наступні поради.

Постачання органічної продукції упакованої в біг-беги, у порівнянні з експортом продукції насипом, є менш ризиковою і краще простежуваною як для експортера, так і для імпортера.

Представник органу сертифікації/або незалежний сюрвеєр відбирає зразки на місці завантаження продукції у контейнер.

Якщо біг-беги завантажуються у контейнер на складі експортера, зразки будуть відібрані органом сертифікації або номінованим сюрвеєром з кожного біг-бега, завантаженого в контейнер. Потім з них буде сформовано композитний репрезентативний зразок, який далі буде направлено до акредитованої лабораторії на дослідження. З метою забезпечення цілісності продукції під час доставки контейнера у порт відвантаження, контейнер слід запломбувати.

Якщо біг-беги було завантажено в контейнер на сертифікованому морському терміналі в порту, відбір зразків з продукції буде проведено органом сертифікації або номінованим сюрвеєром з кожного біг-бега під час завантаження. Для кожного контейнера буде сформовано репрезентативний зразок для подальшого аналізу в акредитованій лабораторії.

Відповідно до вимог покупця, його компетентних контролюючих органів та/або органу сертифікації, орган сертифікації експортера в обох випадках видає сертифікат інспекції як на цілу партію (з одного господарства), так і на кожен або декілька контейнерів, або на все відвантаження.

3.3. Експорт органічної продукції залізничним транспортом

Залізничний транспорт є не дуже розповсюдженим способом постачання органічної продукції до ЄС, адже розташування експортера не завжди співп-

адає з наявністю в його місцевості якісних залізничних шляхів. Завантаження контейнерів потребує додаткового технічного забезпечення, а кожне перенавантаження – постійного контролю на місці здійснення операції.

При постачанні органічної продукції залізничним транспортом, слід брати до уваги поради зазначені вище для відвантажень морським транспортом у контейнерах. Оскільки специфіка проведення операцій як експортером, так і органом сертифікації є подібною:

- Кожному контейнеру та вантажу в ньому слід забезпечити належну ідентифікацію.
- Органічному експортеру слід забезпечити належну простежуваність його продукції на експорт, та інформувати орган сертифікації про кожне переміщення продукції та потенційний експорт заздалегідь.

Залежно від змін у вітчизняному та європейському законодавстві, наведена у посібнику інформація може змінюватися, тому для більш точної інформації зверніться до вашого органу сертифікації або його офіційних представників.

ДОДАТОК І

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ ЄС, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ПРОЦЕДУРУ ІМПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

1. Регламент Ради (ЄС) 834/2007 від 28 червня 2007 року
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:EN:PDF>,
http://www.organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/EU%20Reg_834_2007%20Organic%20Production_UA.pdf
2. Регламент Ради (ЄС) № 889/2008 від 5 вересня 2008 року
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:250:0001:0084:en:PDF>, http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/EC_Reg_889_2008_Implementing_Rules_UA.pdf
3. Регламент Ради (ЄС) №1235/2008 від 8 грудня 2008 року
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R1235&from=en>
4. Виконавче Рішення Комісії 2016/1842 від 14 жовтня 2016 року
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1842&qid=1477985945866&from=EN>
5. Регламент Ради (ЄС) № 691/2013 від 19 липня 2013 року
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:197:0001:0012:en:PDF>
6. Настанови Європейської Комісії
щодо додаткових офіційних перевірок органічних продуктів, що імпортуються з України, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Таджикистану, Узбекистану та Російської Федерації (Версія 3, Грудень 2015 р.), починаючи з 1 січня 2016 року
7. Виконавче Рішення Комісії (ЄС) 2016/1330 від 2 серпня 2016 року
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1330&from=EN>
8. Директива Комісії 2002/63/ЄС від 11 липня 2002 року
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0063&from=en>
9. Виконавче Рішення Комісії 2016/1842 від 14 жовтня 2016 року
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1842&from=EN>
10. Регламент Ради (ЄС) № 152/2009 від 27 січня 2009 року
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:054:0001:0130:EN:PDF>

ДОДАТОК II

ДОПОМІЖНИЙ СЛОВНИК ЕКСПОРТЕРА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Визначення		Посилання
Відвантаження у випадку експорту або вантаж у випадку імпорту (consignment)	<p>Певна кількість органічної продукції, під одним або декількома номенклатурними кодами, що супроводжується одним експортним сертифікатом торгової угоди, завантажена на один вид транспорту та відправляється з однієї країни. До одного відвантаження повинна входити продукція:</p> <ul style="list-style-type: none"> • з одного врожаю (наприклад, лише врожай 2017 року) • з однієї партії • одного виду (одна культура) • для одного імпортера • що буде відвантажуватися одним видом транспорту (наприклад, лише автомобільним транспортом). 	Ст. 2 Регламенту Ради (ЄС) № 1235/2008
Експортер	Оператор органічного виробництва, експортна діяльність якого сертифікована уповноваженим органом сертифікації на відповідність міжнародним стандартам органічного виробництва та, що здійснює кінцевий процес підготовки та відповідне пакування/пломбування органічної продукції.	Регламент Ради (ЄС) № 2016/1842, додаток II
Сертифікат Інспекції (Certificate of Inspection)	Документ виданий уповноваженим сертифікаційним органом, який підтверджує, що продукт відповідає вимогам Стандарту органічного виробництва, еквівалентного до Регламентів ЄС та оформлюється на експортне відвантаження органічної продукції та супроводжує її до першого отримувача.	Ст. 33(1, d) Регламенту Ради (ЄС) 834/2007 та ст. 2 Регламенту Ради (ЄС) № 1235/2008
Код CN (Custom Nomenclature)	Код митниці (укр. – код УКТЗЕД), який відповідає певному виду продукції, що експортується. На території ЄС коди CN та УКТЗЕД для одних і тих самих продуктів відрізняються, тому їх слід узгоджувати з імпортером. У номенклатурі також відсутній розподіл між звичайною та органічною продукцією.	Регламент Ради (ЄС) № 2658/87

	Визначення	Посилання
Партія (lot/batch)	<p>Певна кількість продукції, яка була доставлена в один час, а також засвідчена співробітником служби відбору зразків як така, що має однорідні характеристики щодо: походження, виробника, сорту, пакувальника, типу упаковки, маркування, вантажовідправника, і т.д.</p> <p>Примітки:</p> <p>а) Якщо відвантаження складається з партій, які можуть бути ідентифіковані як ті, що походять від різних виробників і т.д., кожна партія повинна розглядатися окремо.</p> <p>б) Відвантаження може складатися з однієї або кількох партій.</p> <p>в) У тому випадку, коли розмір або межа кожної партії у великому відвантаженні не можуть бути легко встановлені, кожен з вагонів, вантажних автомобілів, трюмів суден і т.д., може бути розглянутий як окрема партія.</p>	Додаток до Директиви Комісії ЄС № 2002/63 від від 11 липня 2002 року
Країна призначення (country of destination)	Означає країну першого вантажоодержувача в Європейському Союзі.	Регламент Ради (ЄС) № 834/2007
Перший отримувач в країні імпортера (first consignee)	Фізична або юридична особа, що першою отримує партію імпортованої продукції на території ЄС, та відповідає за її розмитнення.	Ст. 2(d) Регламенту (ЄС) №889/2008
Країна експорту (country of export)	Означає країну, де продукція підлягає останній операції з метою підготовки, та запечатана у відповідну упаковку або контейнер.	Стаття 2 (i) Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007
Країна розмитнення (country of clearance)	Означає країну, де випущена партія товару поступає для вільного обігу в Європейський Союз.	Регламент Ради (ЄС) № 834/2007
Точка ввозу (point of entry)	Точка в'їзду є точкою випуску товару для вільного обігу і визначена Кодексом Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та транспорту (UN / LOCODE, п'ять алфавітних символів).	Додаток до Регламенту (ЄС) № 1235/2008

Визначення		Посилання
Компетентні органи відповідних держав-членів ЄС	Центральний орган держави-члена, компетентний організувати офіційний контроль у галузі органічного виробництва відповідно до положень, викладених у даному Регламенті, або будь-якого іншого органу, на який покладена така компетенція (у відповідних випадках, включає відповідний орган третьої країни).	Додаток до Регламенту (ЄС) № 1235/2008
Контролюючий орган влади (control authority)	Означає державну адміністративну організацію держави-члена, якій компетентний орган повністю або частково наділив свою компетенцію для перевірки та сертифікації в галузі органічного виробництва відповідно до положень, викладених у цьому Регламенті; він також, у відповідних випадках, включає відповідний орган третьої країни або відповідний орган, який працює у третій країні.	Стаття 2 (i) Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007
Орган сертифікації (control body)	Незалежна приватна третя сторона, яка здійснює інспекцію і сертифікацію у галузі органічного виробництва згідно з положеннями даного Регламенту; сюди також відноситься відповідний орган третьої країни або відповідний орган, який діє у третій країні.	Стаття 2 (i) Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007

ДОДАТОК III

Список міжнародно акредитованих органів сертифікації (органічне виробництво та обіг органічної продукції), включених до офіційного Переліку затвердженого Комісією Європейського Союзу (Регламент (ЄС) №1235/2008 від 08.12.2008, останнє оновлення Регламенту (ЄС) №2019/39 від 10.01.2019)

Країна – Україна

Органи сертифікації, включені в даний перелік, визнані Європейською Комісією для надання послуг контролю в Україні та мають право видавати експортні сертифікати (сертифікати інспекції).

№	Назва органу сертифікації	Країна	Код органу сертифікації	Сфера сертифікації					
				A	B	C	D	E	F
1	CCPB Srl www.ccpb.it	Італія/ <i>Italy</i>	UA-BIO-102	x	x	-	x	x	-
2	Органік Стандарт (Organic Standard) www.organicstandard.com.ua	Україна/ <i>Ukraine</i>	UA-BIO-108	x	x	x	x	x	x
3	Ecoglobe www.ecoglobe.am	Вірменія/ <i>Armenia</i>	UA-BIO-112	x	x	-	x	-	-
4	Istituto Certificazione Etica e Ambientale (ICEA) www.icea.info	Італія/ <i>Italy</i>	UA-BIO-115	x	-	-	x	-	-
5	Bioagricert S.r.l. www.bioagricert.org	Італія/ <i>Italy</i>	UA-BIO-132	x	-	-	x	-	-
6	Lacon GmbH www.lacon-institut.com	Німеччина/ <i>Germany</i>	UA-BIO-134	x	-	-	-	-	-
7	Letis S.A www.letis.org	Аргентина/ <i>Argentina</i>	UA-BIO-135	x	-	-	x	-	-
8	Albinspekt www.albinspekt.com	Албанія / <i>Albania</i>	UA-BIO-139		x				
9	CERES Certification of Environmental Standards GmbH www.ceres-cert.com	Німеччина/ <i>Germany</i>	UA-BIO-140	x	x	-	x	-	-
10	Kiwa BCS Öko-Garantie GmbH www.kiwabcs-oeko.com	Німеччина/ <i>Germany</i>	UA-BIO-141	x	-	-	x	x	-
11	Control Union Certifications www.certification.controlunion.com	Нідерланди/ <i>Netherlands</i>	UA-BIO-149	x	x	x	x	x	x
12	Suolo e Salute srl www.suoloesalute.it	Італія/ <i>Italy</i>	UA-BIO-150	x	-	-	-	-	-
13	Agreco R.F. Göderz GmbH www.agrecogmbh.de	Німеччина/ <i>Germany</i>	UA-BIO-151	x	-	-	x	-	-
14	Ecocert SA www.ecocert.com	Франція/ <i>France</i>	UA-BIO-154	x	x	-	x	x	-
15	Bio.inspecta AG www.bio-inspecta.ch	Швейцарія/ <i>Switzerland</i>	UA-BIO-161	x	-	-	x	-	-
16	Ekoagros www.ekoagros.lt	Литва/ <i>Lithuania</i>	UA-BIO-170	призупинено / <i>suspended</i>					
17	A CERT European Organization for Certification S.A www.a-cert.org	Греція/ <i>Greece</i>	UA-BIO-171	x	-	-	x	-	-
18	Valsts SIA "Sertifikācijas un testēšanas centrs" www.stc.lv	Латвія/ <i>Latvia</i>	UA-BIO-173	x	x	-	x	x	x

Категорії продукції/*Product Categories:*

- A Продукти рослинництва, що не піддавалися переробці/*Unprocessed plant products*
- B Живі тварини або продукти тваринництва, що не піддавалися переробці/*Live animals or unprocessed animal products*
- C Продукти аквакультури та водорості/*Aquaculture products and seaweeds*
- D Продукти переробки с.-г. походження для споживання в якості продуктів харчування / *Processed agricultural products for use as food*
- E Продукти переробки с.-г. походження для використання в якості кормів/ *Processed agricultural products for use as feed*
- F Посадковий матеріал та насіння/*Vegetative propagating material and seeds for cultivation*

ДОДАТОК IV

 19.10.2016 EN Official Journal of the European Union L 282/33

СЕРТИФІКАТ ІНСПЕКЦІЇ ДЛЯ ІМПОРТУ ПРОДУКТІВ З ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО

1. Issuing control body or authority (name, address and code) <i>Уповноважений контролюючий (сертифікаційний) орган, що видає сертифікат</i>	Council Regulation (EC) No 834/2007 Article 33(2) ☐ or Article 33(3) ☐ <i>Регламент Ради (ЄК) № 834/2007 Стаття 33(2) або Стаття 33(3)</i>													
3. Serial number of the certificate of inspection <i>Серійний номер сертифікату інспекції</i>	4. Exporter (name and address) <i>Експортер (назва та адреса)</i>													
5. Producer or Processor of the product (name and address) <i>Виробник або переробник продукції (назва та адреса)</i>	6. Control body or control authority (name, address and code) <i>Уповноважений контролюючий (сертифікаційний) орган, що кон- тролює належність виконання виробництва або переробки</i>													
7. Country of origin <i>Країна походження</i>	8. Country of export <i>Країна експортер</i>													
9. Country of clearance/ Point of entry <i>Країна в якій вантаж дозволений до вільного обігу у ЄС/ Пункт перетину кордону</i>	10. Country of destination <i>Країна призначення вантажу</i>													
11. Importer (name, address and EORI number) <i>Імпортер (назва, адреса та номер коду Реєстрації та Ідентифікації Господарюючого Суб'єкту)</i>	12. First consignee in the Union (name and address) <i>Перший вантажоодержувач у ЄС (назва та адреса)</i>													
13. Description of products <i>Описання продукції</i> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;">CN code</th> <th style="width: 20%;">Trade name</th> <th style="width: 20%;">Number of packages</th> <th style="width: 20%;">Lot number</th> <th style="width: 20%;">Net weight</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Код по комбінованій номенклатурі (УКТЗЕД)</i></td> <td><i>Назва продукту торгівлі</i></td> <td><i>Кількість упаковок</i></td> <td><i>Номер партії</i></td> <td><i>Вага нетто</i></td> </tr> </tbody> </table>					CN code	Trade name	Number of packages	Lot number	Net weight	<i>Код по комбінованій номенклатурі (УКТЗЕД)</i>	<i>Назва продукту торгівлі</i>	<i>Кількість упаковок</i>	<i>Номер партії</i>	<i>Вага нетто</i>
CN code	Trade name	Number of packages	Lot number	Net weight										
<i>Код по комбінованій номенклатурі (УКТЗЕД)</i>	<i>Назва продукту торгівлі</i>	<i>Кількість упаковок</i>	<i>Номер партії</i>	<i>Вага нетто</i>										
14. Container number <i>Номер контейнеру (небов'язково)</i>	15. Seal number <i>Номер пломби (небов'язково)</i>	16. Total gross weight <i>Загальна вага брутто</i>												

ДОДАТОК V

EUROPEAN COMMISSION
 DIRECTORATE-GENERAL FOR AGRICULTURE AND RURAL
 DEVELOPMENT
 Directorate B. Quality, Research & Innovation, Outreach
B.4. Organics

Брюссель,

Шановні панове,

на додаток до нашого листа від 21.12.2017 щодо посилення контролю та заходів звітності відносно продуктів імпорту з України, Казахстану та Російської Федерації, повідомляємо Вам, що ми переглянули ситуацію разом з представниками держав-членів у Комітеті з органічного виробництва 28 листопада 2018.

В результаті нашого обговорення ми прийшли до висновку, що посилений контроль та заходи звітності до деяких продуктів імпорту є необхідними і в 2019 році. Комітет з органічного виробництва домовився про подовження додаткових офіційних перевірок, упроваджених компетентними органами співдружності ЄС з органічної продукції, що імпортується із вказаних країн, а також з Республіки Молдови, відповідно до переглянутого "Керівництва щодо додаткового офіційного контролю продукції, яка походить з України, Казахстану, Республіки Молдови та Російської Федерації", прийнятого 28 листопада 2018 року¹.

Тому даний лист направлений контролюючим органам, що визнані Комісією компетентними для здійснення контролю та видачі сертифікатів з метою еквівалентності в наступних країнах: Україні, Казахстані, Республіці Молдові та Російській Федерації. (Цей лист також надсилається всім іншим контролюючим органам, визаним у Додатку IV Регламенту Комісії (ЄС) № 1235/2008 для поінформованості).

1. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ДОДАТКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Переоцінка ризику виникнення невідповідностей та порушень² підвела до висновку, що слід застосовувати ті самі заходи, що й у 2018 році. Це означає, що до кінця 2019 року принаймні наступні посилені контрольні заходи щодо продукції, виготовленої в Україні, Казахстані, Республіці Молдові чи Російській Федерації та імпортованої з цих чи інших третіх країн, є необхідними для забезпечення відповідності продукції Положенню (ЄС) № 834/2007.

Ці додаткові контрольні заходи повинні застосовуватися до таких продуктів та операторів, що виробляють, займаються переробкою, торгують або експортують такі продукти: органічні продукти харчування та корми з наступними CN-кодами³, що походять з України, Казахстану, Республіки Молдови та Російської Федерації:

- 1) Розділ 10 - Зернові
- 2) Розділ 11 - Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солод; крохмалі; інулін; пшенична клейковина
- 3) Розділ 12 - Олійне насіння і олієвмісні плоди; різноманітне зерно, насіння плоди; промислові або лікарські рослини; солома і фураж (в тому числі 12.06 Насіння

¹ Див. http://ec.europa.eu/agriculture/organic/documents/eu-policy/guidelines-additional-controls_en.pdf.

² Відповідно до пункту 3 статті 27 Постанови Ради (ЄС) № 834/2007, характер та періодичність контролю визначаються на підставі оцінки ризику виникнення невідповідностей та порушень у дотриманні вимог, викладених у цьому Положенні. Стаття 92с Постанови (ЄС) № 889/2008 встановлює вимоги до аналізу ризиків.

³ Див. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:l11003>

соняшника), за винятком переробленої продукції, отриманої з них, готової до споживання для людей

- 4) Розділ 23 - Залишки і відходи харчової промисловості, готові корми для тварин (у тому числі з 23.06 - Макуха та інші тверді відходи, подрібнені або не подрібнені або у вигляді гранул, в результаті екстракції рослинних жирів та олій, крім зазначених у позиції 2304 або 2305)

2. ПРИРОДА ДОДАТКОВИХ ЗАХОДІВ КОНТРОЛЮ

2.1. Відбір зразків та аналіз на залишки пестицидів

Для всіх відвантажень товарів, визначених у розділі 1, контролюючий орган повинен відбирати принаймні один репрезентативний зразок з кожного відвантаження. Відбір зразків слід проводити за допомогою методів, описаних у Положенні Комісії (ЄС) № 691/2013 про методи відбору зразків, що використовуються для офіційного контролю над кормами⁴. Ці зразки слід аналізувати на наявність залишків пестицидів в акредитованій лабораторії. Аналітичні методи, які будуть використовуватися, повинні входити в сферу акредитації лабораторії та охоплювати всі відповідні пестициди, як визначено з урахуванням експертних знань. Це означає, що, зокрема, для виявлення залишків гербіцидів слід застосовувати відповідні спеціальні аналітичні методи. У протоколі про відбір кожного зразка обов'язково повинна міститися інформація про ідентифікацію відвантаження: номер партії та, якщо це можливо, номер Сертифіката Інспекції (експортного сертифіката). Контролюючий орган може підписати та завірити печаткою Сертифікат Інспекції (експортний сертифікат) для продукції органічного походження лише після отримання офіційних результатів лабораторних досліджень, згаданих вище.

2.2. Контрольні візити

- 1) Як визначено у розділі 1, контролюючий орган повинен провести за рік 2 інспекційні візити до кожного оператора, якого він має намір сертифікувати. Один із таких візитів має бути неанонсованим.
- 2) На господарстві, яке проходить сертифікацію вперше, контролюючий орган повинен провести першу інспекцію кожної ділянки до посіву культури на цій ділянці.
- 3) Контролюючий орган повинен робити принаймні один відбір зразків польових культур щороку для кожного оператора, як визначено в розділі 1. Цей зразок повинен бути відібраний в період високого ризику використання заборонених засобів захисту рослин, як визначено з урахуванням експертних знань. Зразок слід відправити на аналіз, як зазначено у пункті 2.1. Для Операторів, що займаються виробництвом харчових продуктів (переробкою), необхідно відбирати відповідний зразок сировинної продукції, що надходить на підприємство, проміжного або кінцевого продукту переробки.
- 4) Контролюючий орган повинен приділяти максимум уваги перевірці потоків продукції та простежуваності походження органічних продуктів, що встановлюються кожним оператором, як визначено в розділі 1. Він має також перевіряти спосіб зберігання і транспортування товарів, зокрема щодо ймовірності застосування пестицидів та біоцидів на цих етапах.

⁴ Регламент Комісії (ЄС) № 691/2013 від 19 липня 2013 р. "Про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 152/2009 щодо методів відбору зразків та аналізу" (ОJ L 197, 20.07.2013 р., стор. 1).

- 5) Як визначено у розділі 1, контролюючий орган повинен ретельно проаналізувати бухгалтерську та фінансову документацію кожного оператора, для якого він має намір сертифікувати продукти. Контролюючий орган повинен перевірити призначення всього урожаю продукції господарства, що проходить сертифікацію, незалежно від того, чи продаються ці культури як органічні чи ні, та незалежно від того експортуються вони чи ні. Повинні бути перевірені обсяги та покупки продукції.
- 6) Як зазначено у статті 33 (1) Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007, Сертифікат інспекції повинен супроводжувати товар. Отже, контролюючий орган повинен видавати Сертифікат інспекції до того, як відправлення виходить з третіх країн.
- 7) Під час видачі Сертифіката Інспекції контролюючий орган повинен мати задокументовану повну простежуваність оператора та продукту. На простий запит контролюючий орган повинен надіслати цю документацію про простежуваність контролюючому органу імпортера та компетентним органам країни-імпортера. У випадку складного ланцюга постачання, до документації повинна бути додана прозора (відкрита) схема, яка забезпечує однозначне представлення як руху товарів, так і руху фінансів.

Прийнятні 1 і 3 пункт мають також бути застосовані до нових та інших операторів, які обробляють поля, що переходять у органічне землеробство.

3. ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ

Відповідно до статті 92 Регламенту Комісії (ЄС) № 889/2008⁵, якщо оператори та / або їх сублідрядники змінюють свій контролюючий орган, то новий контролюючий орган повинен перевіряти та гарантувати те, щоб ті невідповідності, які були зазначені в контрольному файлі, переданому попереднім контролюючим органом, були розглянуті та ефективно вирішені оператором.

Органи контролю повинні обережно оцінити ситуацію, якщо необхідно прийняти рішення про сертифікацію такого оператора. Служби Комісії будуть приймати всі необхідні наглядові заходи для забезпечення того, щоб контролюючі органи зробили це ефективно.

4. ЗВІТНІСТЬ

Відповідно до статті 11 (4) Постанови (ЄС) № 1235/2008, служби Комісії вимагають, щоб здійснення цих рекомендацій було задокументовано та надано у звіті. Цей звіт включається до щорічного звіту, зазначеного у Статті 12 (1) (b) Регламенту Комісії (ЄС) № 1235/2008, і включає щонайменше таку інформацію:

1. Перелік операторів, що перебувають під контролем в Україні, Казахстані, Республіці Молдови та Російській Федерації.

2. Для кожного оператора та на період, що починається з 1 січня 2019 року інформацію про:

- 1) проведені інспекції із зазначенням дати кожної інспекції;

⁵ Регламент Комісії (ЄС) №889/2008 від 5 вересня 2008 р., що визначає детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) №834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів. (OJ L 250, 18.09.2008 р., стор. 1)

- 2) виконані відбори зразків та їх аналізи;
- 3) знайдені невідповідності та порушення;
- 4) вжиті виправні заходи та / або санкції;
- 5) підписані Сертифікати Інспекції;
- 6) для кожного оператора, який змінив свій контролюючий орган, застосовані виправні заходи та / або санкції, якщо невідповідності були зазначені у звіті попереднім контролюючим органом.

З повагою,

Наталі Сузе-Вандевівер

ДОДАТОК VI

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR AGRICULTURE AND RURAL
DEVELOPMENT
Directorate B. Quality, Research & Innovation, Outreach
B.4. Organics

Переглянута версія 28 Листопада 2018

НАСТАНОВИ

для додаткових офіційних перевірок органічних продуктів, що імпортуються з України, Казахстану, Молдови та Російської Федерації

Термін дії з 01.01.2019 до 31.12.2019

Цей документ був задуманий як робочий документ служб Комісії. Він був розроблений у співпраці з державами-членами. Цей документ не націлений справити юридично зобов'язуючий вплив, і за своїм характером не ставить під сумнів будь-які заходи, прийняті Комісією або державою-членом в межах впровадження прерогатив у відповідності зі Статтею 32 і 33 Регламенту Ради (ЄС) No 834/2007 та Регламенту Комісії (ЄС) No 1235/2008, а також будь-яке прецедентне право, розроблене щодо цього положення.

Настанови для додаткових офіційних перевірок органічних продуктів, що імпортуються з України, Казахстану, Молдови та Російської Федерації

Термін дії з 01.01.2019 до 31.12.2019

Компетентні органи всіх держав-членів зобов'язуються забезпечити, щоб заходи контролю описані в цих настановах, здійснювалися для всіх відвантажень органічної харчової продукції та кормів, імпортованих з України, Казахстану, Молдови та Російської Федерації, з такими СN-кодами:

- a. Розділ 10 - Зернові
- b. Розділ 11 - Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солод; крохмалі; інулін; пшенична клейковина
- c. Розділ 12 - Олійне насіння і олієві плоди; різноманітне зерно, насіння і плоди; промислові або лікарські рослини; солома і фураж (в тому числі з 12.06 Насіння соняшника)
- d. Розділ 23 - Залишки і відходи харчової промисловості, готові корми для тварин (у тому числі 23.06 - Макуха та інші тверді відходи, подрібнені або не подрібнені або у вигляді гранул, в результаті екстракції рослинних жирів та олій, крім зазначених у позиції 2304 або 2305)

Відвантаження продукції, що були вироблені в одній з цих чотирьох країн та які транспортуються до кордону з ЄС з іншої третьої країни, також підпадають під сферу дії цих настанов.

Компетентні органи влади зможуть підтвердити дійсність Сертифікату Інспекції, дозволять вивезти відповідні відвантаження продукції з виробничих приміщень першого вантажотримувача та реалізувати їх на ринку в органічному статусі лише в тому випадку, якщо заходи контролю, зазначені в розділах (2) та (3) цієї постанови, були впроваджені під їхньою відповідальністю та мали задовільні результати.

(1) Відстеження та ідентифікація всіх відвантажень імпортованих органічних харчових продуктів та кормів

Компетентні органи повинні відстежувати і ідентифікувати всі відвантаження органічних продуктів харчування і кормів, визначені вище.

Крім того, в статті 84 Регламенту 889/2008 встановлено, що імпортер має своєчасно інформувати орган сертифікації чи дежавний контролюючий орган про кожне відвантаження, яке він планує імпортувати в Європейський Союз.

(2) Повна перевірка документації в точці входу (ввозу)

Повна документація цих відвантажень товарів повинна перевірятися систематично:

- a. Сертифікат інспекції
- b. Документи митної декларації
- c. Транспортні документи
- d. Оператори та простежуваність продукції: перевірка імен, адрес і діючих сертифікатів усіх задіяних операторів, від виробників непереробленої продукції (фермерів) до експортерів та всіх операторів всередині цього ланцюга, включаючи трейдерів.

(3) Відбір зразків і аналіз на наявність залишків пестицидів кожного відвантаження, що ввозиться в точці входу (ввозу)

Щонайменше 1 репрезентативний зразок має бути відібраний з кожного відвантаження, в точці ввозу до ЄС. Відбір зразків має бути проведений з використанням методів, описаних в Регламенті Комісії (ЄС) No 691/2013 про методи відбору зразків, які будуть використовуватися для офіційного контролю кормів.

Ці зразки повинні бути проаналізовані на наявність залишків пестицидів в акредитованій лабораторії. Аналітичні методи, які будуть використовуватися, повинні охоплювати всі відповідні пестициди, як визначено з урахуванням експертних знань.

У звіті про відбір кожного зразка має міститися інформація про ідентифікацію відвантаження: номер партії і номер сертифіката інспекції .

Якщо виявляються залишки пестицидів, повинно бути проведено розслідування і одразу надіслане повідомлення в Інформаційну систему Комісії органічного сільського господарства (OFIS).

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ:

Проект «Розвиток органічного ринку в Україні». Публікації.	http://www.ukraine.fibl.org/ua/ua-resources/ua-publications.html
Дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL)	http://www.fibl.org/en/homepage.html
Міжнародна Федерація Органічного Сільськогосподарського Руху (IFOAM)	http://www.ifoam.bio/
Органічний Світ: статистика та новини	http://www.organic-world.net/index.html
Он-лайн видання для органічної торгівлі	http://organic-market.info/
Міжнародна обмінна платформа для органічних виробників, переробників та постачальників мереж	http://www.greentrade.net
Платформа електронної торгівлі органічною продукцією	http://www.o-tx.com/en/start_otx_en/
Європейська спілка органічних сертифікаційних органів	http://eocc.nu/members/
Закон України № 5448-д «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»	http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63755
Практичний довідник органічного експортера до ЄС (видання 1)	http://agritrade-ukraine.com/ua/nasha-diyalnist/nashi-publikatsiji/574-praktichnij-dovidnik-organichnogo-eksportera-do-es

